

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ПДВ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

*Беляєва Л.А., к.е.н., доцент,
Харківський національний університет внутрішніх справ*

На сьогодні в Україні спеціальний режим оподаткування ПДВ в агросекторі є фактично єдиною реально працюючою системою державної підтримки сільськогосподарської галузі без можливості корупційного втручання. За даними Державної фіскальної служби, сума ПДВ, яка була задекларована платниками на спецрежимі використана на власні потреби, в 2014 році становила близько 20 млрд. грн.

Останнє десятиріччя сільськогосподарська галузь розвивалася стрімкими темпами, що підтверджує ефективність дії спецрежиму з ПДВ. Більше 10 років зберігалось позитивне сальдо зовнішньої торгівлі продукцією АПК, яке за підсумками 2014 року склало понад 10 млрд. дол. США. За 2012-2014 рр експорт сільськогосподарської продукції у загальній сумі склав майже 52 млрд. дол. США. Сільське господарство - це потужна галузь економіки України, у 2014р. частка АПК у ВВП України становила 17%, в державних доходах - 11%, в загальному обсязі експорту України - 31,5%[1].

За оцінками експертів, в результаті податкової реформи у 2015р., скасування фіксованого сільгосподатку і введення єдиного податку 4-ї групи збільшили фіскальний тиск на агробізнес у 21 раз в порівнянні з 2014р.

Ставки єдиного податку в 2016р. ще збільшуються у 1,8 рази порівняно із 2015р.

За результатами 2015року відбулося значне падіння обсягів сільськогосподарського виробництва. Основні причини це: збільшення оподаткування; зростання витрат на засоби захисту рослин, мінеральні добрива, племінну продукцію, техніку; девальвація гривні втричі; різке погіршення кредитування і високі процентні ставки; незадовільна робота державних операторів за форвардними контрактами; відсутність програм державної

підтримки. При такій ситуації скасування або зменшення податкових пільг може призвести до катастрофічних наслідків у певних галузях агробізнесу.

Реформи, які відбуваються сьогодні в Україні, вимагають змін і в системі оподаткування агросектора: доцільність використання однакових пільг для великих агроформувань та малих і середніх господарств; розрахунку єдиного податку від площі земель як для галузі рослинництва, так і для галузі тваринництва, забезпечення наявності та створення робочих місць у різних галузях сільського господарства.

У 2015 році мали місце неодноразові спроби скасувати спеціальний режим ПДВ для аграріїв, при відсутності чіткої аргументації позицій підкріплених об'єктивними розрахунками як зі сторони держави, так і зі сторони агробізнесу. Скасування спецрежиму ПДВ для аграріїв вважається вимушеним кроком у зв'язку з вимогами МВФ. Але спеціальний режим оподаткування ПДВ в цілому не суперечить Угоді України з Європейським союзом. Статті 295-305 Директиви, які безпосередньо стосуються оподаткування аграріїв, повинні бути впроваджені протягом 5 років з часу набрання чинності Угодою. Дані статті передбачають спеціальну схему, яка полягає у встановленні державою фіксованих компенсаційних процентних норм, які покликані дати сільгоспвиробникам на фіксованій ставці можливість компенсувати вхідний ПДВ і не повинні забезпечувати надання їм відшкодувань в обсязі, більшому за нарахований вхідний ПДВ[2].

ПКУ передбачено повідомляти про зміни в застосуванні податкових пільг щонайменше за рік, коли ж про зміни повідомляються за місяць до їх впровадження, це не надає впевненості агропідприємствам у стабільності їх роботи, подальшій перспективі і не сприяє інвестуванню в агросектор.

Скасування податкових пільг неминуче поставить питання про фінансову підтримку державою агровиробників. Коливання, й падіння цін на основні експортні культури робить неможливим банківське кредитування під 30 і більше відсотків річних для багатьох господарств.

У разі скасування спецрежиму ПДВ відбудеться втрата валютної виручки, посилення тиску на курс національної валюти та поглиблення дефіциту торговельного балансу.

Скасування пільгового режиму для аграріїв повинно призвести до відшкодування ПДВ агровиробникам та трейдерам при перепродажі та експорті всієї агропродукції. Затверджена в ПКУ процедура відшкодування ПДВ при експорті несе корупційні ризики, оскільки уряд не заклав до бюджету на 2016 рік достатньо коштів для відшкодування ПДВ всім експортерам. При цьому виникнуть проблеми з МВФ щодо несвоєчасного відшкодування ПДВ суб'єктам ЗЕД, серед яких значну частину фактично становлять іноземні компанії.

На сьогодні позитивним є те, що у 2016 році пільговий режим з ПДВ частково залишений і диференційований залежно від галузей агросектору: для виробників зернових та технічних культур 15% на спецрахунки і 85% у бюджет, для тваринницької та молочної продукції – 80% і 20%, для виробників іншої продукції - 50% на 50%.

Для вирішення питання щодо скасування пільг у 2017р. необхідно розробити систему державної підтримки і фінансування агросектору, затвердити стратегію розвитку агробізнесу: створення робочих місць за рахунок підтримки тваринництва та переробки; стимулювання поглиблення переробки сільгосппродукції з більшою доданою вартістю і за новітніми технологіями; розвитку племінної справи; стимулювання розвитку суміжних галузей. Необхідно удосконалити положення щодо бюджетного відшкодування та електронного адміністрування ПДВ при експорті. Тому як, замість очікуваних надходжень до бюджету, за рахунок скасування спецрежиму ПДВ країна може отримати негативні наслідки: втрати підприємств, експорту, робочих місць, збільшення виплат з безробіття тощо.

Необхідно також зазначити, що агросектор є гарантом продовольчої безпеки, є експортною галуззю, яка дозволяє повертати міжнародні кредити. Тому на сьогодні більш реально підтримати виробників шляхом здійснення подальшої деталізації

цілей, на які можна витратити несплачений державі ПДВ за реалізовану агропродукцію, з метою дієвого контролю.

Враховуючи, що АПК є виробником значної частини ВВП в Україні, питання скасування податкових пільг для аграріїв у 2017 році вимагає особливо ретельного і виваженого підходу.

Література: 1. Аграрії знову під прицілом? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://provinciua.net/agrariyi-znovu-pid-pritsilom/> 2. Каспрук Леся. Пільгові режими для аграріїв: відмінити не можна залишити / Леся Каспрук // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://imgpartners.com.ua/team/lesja-kaspruk-421-421-421/>.

СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ ВІДНОВЛЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

*Гаврильченко О.В., к.е.н., доцент,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця*

Сучасний стан економіки України, як кризовий та переддефолтовий, робить надзвичайно актуальними питання організації протидії кризовим явищам та відродження нормального перебігу господарювання суб'єктів підприємницької діяльності, потребує застосування сучасних інструментів відновлення платоспроможності у вигляді досудової санації.

Законодавчою новелою в правовідносинах сфери банкрутства є запровадження за взаємною згодою власника підприємства-боржника і його кредиторів процедури досудової санації, як найбільш дешевої і короткострокової можливості позасудового врегулювання і вирішення сторонами боргових спорів за конкретними господарськими договорами, угодами і правочинами на умовах одночасного застосування законодавчо визначених механізмів санації і мирової угоди.

Практична ж реалізація передбачених чинним законодавством України механізмів та процедур санації, як інституту відновлення платоспроможності підприємства-боржника, яка дозволить значній